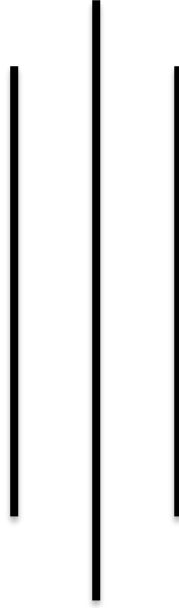

"पर्यटन, कृषि, शिक्षा र पूर्वाधार समृद्ध बन्दीपुर निर्माणको मुल आधार"

बन्दीपुर गाउँपालिका अध्यक्ष श्री सुरेन्द्र बहादुर थापा ज्यूले
उन्नाईसौँ गाउँसभामा प्रस्तुत गर्नुभएको
वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व. ०८३/०८४

बन्दीपुर गाउँपालिका, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश
२०८३ असार १० गते

आदरणीय गाउँपालिका उपाध्यक्षज्यू, सम्मानित सभामा उपस्थित गाउँसभा सदस्यज्यूहरु ।

नेपालको संविधान २०७२ मार्फत संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्र नेपालको स्थापना भएसँगै राजनीतिक संरचनाको रूपमा निर्माण भएका स्थानीय तहहरुको राजनीतिक प्रतिनिधित्व मार्फत नागरिकको घरदैलोको सरकारको रूपमा कार्य गरी रहेको सन्दर्भमा केहि वर्ष देखी विभिन्न कारणले देश आर्थिक संकट र महङ्गीको समस्यासंग जुधिरहेको छ । यसबाट संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको राजस्व परिचालनमा प्रभाव पर्न गई स्थानीय तहले संघ र प्रदेशबाट पाउनु पर्ने वित्तीय हस्तान्तरणमा नकारात्मक असर परेको तत्कालिन सन्दर्भमा संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम यस बन्दीपुर गाउँपालिकाको अगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम सम्मानित गाउँसभा समक्ष पेश गरेको छु । यस अवसरमा स्थानीय सरकारलाई प्राप्त हुँदै आएको रचनात्मक साथ, समर्थन र सहयोगका लागि सम्पूर्ण गाउँपालिका बासीमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले देशमा परेको चरम आर्थिक संकट, अनियन्त्रित महङ्गी र बढ्दो बेरोजगारीको कारणले थला परेको अर्थतन्त्रलाई गतिशील बनाउदै समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने अभियानमा थप उचाई प्रदान गर्ने विश्वास लिएको छु ।

यस महत्वपूर्ण समयमा म नेपालमा नागरिक सर्वोच्चता, लोकतन्त्रको स्थापना तथा मुलुकको समृद्धि र अग्रगमनका लागि इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा भएका राजनीतिक क्रान्ति, जनआन्दोलन, जेन-जी आदोलन लगायतका बलिदानीपूर्ण संघर्षमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात-अज्ञात शहीदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धानजली अर्पण गर्दछु । साथै, मुलुकमा राजनैतिक परिवर्तनको लागि विभिन्न समयमा नेतृत्व प्रदान गर्नुहुने श्रद्धेय नेताहरु तथा समुन्नतिको चाहना राख्नु हुने सम्पूर्ण बन्दीपुर गाउँपालिकाबासी दाजुभाई, दिदी बहिनीहरुमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

यस गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मुलतः नेपालको संविधानमा उल्लेखित एकल र साझा अधिकार सूची, आर्थिक अधिकार र आर्थिक कार्य प्रणाली, मौलिक हकहरु, आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक स्रोतको उपयोग नीति, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरु, नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरणको प्रतिवेदन, नेपाल सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरु, नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरु, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा आर्थिक नियमावलीका प्रावधानहरु, विकासका समसामयिक मुद्दाहरु, दिगो विकास लक्ष्य २०३० को मार्गचित्र, २० वर्षे गुरुयोजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना, बन्दीपुर गाउँपालिकाको आवधिक योजनाबाट प्राप्त मार्गदर्शन सहित गाउँपालिकाको गाउँ, वस्ती, टोल हुँदै वडा समिति र विषयगत समितिहरुको बैठक, राजनीतिक दल लगायत सरोकारवालाहरूसँगको छलफल, सामाजिक सञ्जाल र अन्तरक्रियाबाट प्राप्त सुझाव समेतलाई आधारमानी तयार पारिएको छ ।

आदरणीय सभाका सदस्य ज्युहरु,

अब म आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ का लागि बन्दीपुर गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

नेपाल सरकारले लिएको "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय आकांक्षा अनुरूप गाउँपालिकाको सन्तुलित, समन्यायिक र समावेशी विकास गरी उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल मार्फत गरिबी निवारण गर्ने लक्ष्यका साथ बन्दीपुर गाउँपालिकाले लिएको "पर्यटन, कृषि, शिक्षा र पूर्वाधार समृद्ध बन्दीपुर निर्माणको मूल आधार " भन्ने नारालाई साकार पार्न, वर्तमान अर्थतन्त्रको संकट र अनियन्त्रित महङ्गीबाट नागरिकलाई सुरक्षित, सिथिल अर्थतन्त्रलाई गतिशील बनाउन प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले निम्न कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिने नीति लिइएको छ ।

।

१. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति:

पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास तर्फ:-

१. कृषि तथा पशुपन्छीपालन ब्यवसायलाई जोखिम कम गरि कृषि ब्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्न कृषि तथा पशुपन्छी बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२. दुग्ध उत्पादक सहकारीमा संस्थामा आबद्ध बन्दीपुर गाउँपालिका भित्रका कृषकहरूलाई दुग्ध उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्नको लागि हाल दिदै आएको उत्पादनमा आधारित प्रति लिटर २ रुपैया कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
३. पशु नश्ल सुधारको माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धी गरि दुध र मासुमा आत्मनिर्भरता आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धन गर्ने उद्देश्य अनुरूप कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
४. रेविज रोग नियन्त्रणका लागि विश्वव्यापी रूपमा कुकुर को टोकाईवाट सने रेविजवाट हुने मानव मृत्युलाई सन २०३० भित्रमा झार्ने लक्ष्य प्राप्त गरि मानव जीवन रक्षा गर्ने उद्देश्य अनुरूप कुकुरमा रेविज रोग नियन्त्रण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
५. पशुपन्छी विकास कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा प्राविधिक सहयोग प्रविधि प्रसार , आवश्यक समन्वय र सहजिकरणका लागि एक पालिका एक भेटेरिनी डाक्टर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
६. कृषकहरूलाई बिभिन्न कृयाकलापहरु देखाउने र सिकेका कुरा प्रसार तथा पोषण सम्बन्धि उत्प्रेरित गराउन बिभिन्न पशुपन्छी तथा दुध दिवस आदी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७. कृषकहरूलाई ब्यवसायिक उत्पादन स्थल नवीनतम प्रविधि अपनाएका सरकारी फार्म, अनुसन्धान केन्द्र वा निजी फार्महरूमा अध्ययन अबलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८. पशुवस्तुहरूमा रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग लाग्ने नदिनको लागि पशुवस्तुकालागि पूर्णखोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। एवं निःशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्रका खोलानालाहरूमा बिषादी लगायत अन्य अवान्छनीय कार्य हुन नदिनको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिदै स्थानीय खोलामा हुने स्थानीय माछाका भुराहरु छोड्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। एवं वडागत रूपमा उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०. पशुपन्छी र मानिसबिच एक आपसमा सने जुनोटिक(जुनोसिस) रोग सम्बन्धि स्कुल शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

कृषि विकास तर्फ:-

११. परम्परागत खेती प्रणालिलाई रुपान्तरण गरी आधुनिक तथा प्रतिष्पर्धी कृषि प्रणालिमा स्तर उन्नती गर्नका लागि आवश्यक आधुनिक कृषि औजार तथा उपकरणमा अनुदान साथै वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. कृषि क्षेत्रको दिगो विकास, उत्पादन वृद्धि तथा किसानको आयस्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले स्थानीय आवश्यकता र सम्भावनामा आधारित कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

१३. स्थानीय जातका फलफूलहरूको संरक्षण गर्दै गाउँपालिका अन्तर्गत २ ठाउँहरूमा नमुना फलफूल तथा तरकारी केन्द्र स्थापना गरिनेछ । साथै एभोकाडो, मेवा, ड्रागन फ्रुट, उखु, आँप, लिचि, केरा, सुन्तला जातका फलफूलहरू लगायतका फलफूल खेती कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१४. मुच्चुक, रामकोट, कोरिखा, ग्याजाटार, भैसे गोठ, लोहीमा माहुरी पालन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१५. अगुवा कृषक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. अर्गानिक कृषि उत्पादनमा जोडका लागि जैविक विषादी निर्माण र प्रयोगमा कृषकहरूलाई तालिमको व्यवस्थापन र साना सिचाई कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१७. कृषि उत्पादनको विस्तार एवं बजारिकरणको लागि कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा हाट बजार स्थापना र थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१८. गाउँपालिका भित्रका कृषकहरूको तथ्यांक एकीकृत गर्न किसान सूचीकरण कार्यक्रम तथा कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक अद्यावधिक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१९. कृषकको उत्पादनको उचित ब्यस्थापन गरी उत्पादनमा आधारित अनुदानको ब्यवस्था मिलाइने छ ।
२०. युवालाई कृषि कर्ममा प्रोत्साहन गर्न तथा बाँझो क्षेत्र उपयोग हुने गरि युवा मैत्री कृषि कार्यक्रम सुरुवात का साथै भुमि बैक स्थापना गरिनेछ ।
२१. कृषि क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्नका निम्ती तथा बन्दीपुर गाउँपालिकामा थप सम्भावित कृषि क्षेत्र पहिचाहनका लागी कृषिमा आधारित अनुसन्धान गर्न कृषि स्नातक, कृषि स्नातकोत्तर गर्दै गरेका विद्यार्थीका लागि वजेटको ब्यवस्था गरिने छ ।
२२. तोरी, मुसुरो, आलु, फापर, टिमुर अकबरे आदिमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
२३. वाँदरको समस्या ग्रस्थ स्थान पहिचाहन गरी बाँदरले नोक्सान गर्न नसक्ने बालिमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
२४. असिना पानी बाढीबाट क्षति भएको कृषि उत्पादनलाई राहत उपलब्ध गराइनेछ ।
२५. फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरू, सिमान्तकृत समुदायलाई लक्षित गरि जिविको पार्जनमा सहयोग पुग्ने तथा रोजगारी श्रृजना गर्ने कार्यक्रमहरू थालनी गरिने छ ।
२६. कृषि उत्पादनलाई अभिवृद्धि गर्न चक्लाबन्दी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२७. पुरानो सराङघाट क्षेत्रमा डिप बोरिङ बाट सिचाई गरिनेछ । साथै अन्य बाध कुलोहरूको मर्मत संभार गरिनेछ ।

उद्योग,वाणिज्य तथा आपूर्ति तर्फ:

२८. गाउँपालिका र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा बन्दीपुरे जनताले उपभोग गर्ने वस्तुहरूको उत्पादनलाई अभिवृद्धि गर्न साना उद्योग स्थापनाको लागि आवश्यक तालिम र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउँदै उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२९. निर्माणाधीन औधोगिक ग्रामको समयमा नै सम्पन्न गरिनेछ । साथै आवश्यकताको आधारमा लघु उद्योग स्थापना गरिनेछ ।
३०. स्थानीय आवश्यकताका आधारमा आय तथा रोजगार अभिवृद्धिका लागि महिला,दलित,आदिवासी/जनजाती र विपन्न समुदायलाई लक्षित गरी लघु उधम विकास (मेड मोडल) बमोजिम युवाहरूलाई सीपमूलक तालिम मार्फत नयाँ उधमी सिर्जना गरिनेछ ।

३१. स्थानीय मौलिक एवं विशेष उत्पादनको पहिचान गरि बजार सम्भाव्यता अध्ययन गरी उक्त उत्पादनको ब्रान्डिन गरिनेछ ।
३२. कृषि तथा पशुपंक्षी एवं अन्य वस्तुमा आधारित उद्योगको स्थापना सञ्चालन तथा सुदृढीकरण कार्यलाई प्रोत्साहन बजारीकरण गरिनेछ ।

पर्यटन तर्फ:

३३. ग्रामीण पर्यटन भ्रमण बर्ष २०२६ कार्यक्रम मार्फत बन्दीपुर र बन्दीपुरको ग्रामीण भेगमा पर्यटन व्यवसायलाई थप बिस्तार र स्तरोन्नती , प्रवर्द्धन गर्दै पर्यटन पूर्वाधार सुधार कार्यक्रमलाई जोड दिईनेछ ।
३४. गण्डकी प्रदेशको दोश्रो पर्यटकीय गन्तव्य एवं पहाडकी रानीको उपनामले परिचित बन्दीपुरको ६ वटै वडामा पर्यटकीय स्थलहरूको दिगो विकासका , संरक्षण संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गरी बन्दीपुर गाउँपालिकालाई पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
३५. पर्यटन डकुमेन्ट्री, पर्यटकिय गाउँ तथा होमस्टे प्रोफाईल तयार गरि डिजिटल मध्यमबाट प्रचार प्रसार गरि ग्रामीण पर्यटनको प्रबर्धन गरिनेछ ।
३६. बन्दीपुरको पर्यटनलाई विस्तार गर्दै प्रत्येक होम स्टेहरूको गुणस्तर सुधारका लागि नमुना होमस्टे निर्माणका लागि आवश्यकता अनुसारको तालिम र होमस्टे सर्किटको विकास गरिनेछ ।
३७. गाउँपालिका भित्र रहेका पौराणिक चौतारा ठाँटी एंवम् बगैचाहरूको संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन गरिनेछ।
३८. राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय पर्यटकलाई आर्कषणका लागि थुम्का पर्यटनको विकास गरिनेछ ।
३९. बन्दीपुरमा आउने पर्यटकहरूको लगत राख्न र होमस्टे, होटलहरूको एकीकृत जानकारी गराउन पर्यटन सुचना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
४०. बन्दीपुरको पर्यटनलाई थप प्रभावकारी बनाउन पदमार्गहरूको विकास गरिनेछ ।
४१. पौराणिक सहरको रूपमा रहेको बन्दीपुर बजारको सौन्दर्यिकरण गर्दै संरक्षित क्षेत्रको भावलाई आत्मसाथ गर्दै सम्पदा सूचीमा सूचीकरण गर्नका लागि प्रारम्भिक चरणका कामहरु संचालन गरिनेछ ।
४२. रैथाने बाली संरक्षण गर्दै र कृषि उत्पादनलाई पर्यटन संग जोडी कृषि फाम हाउसहरूलाई फामहाउस स्टेकोको रूपमा अगाडी बढाईने छ ।
४३. सहासिक पर्यटनको प्रचुर सम्भावना रहेको रक क्लाईम्बिङ्ग, प्यारागलाईडिङ्ग, क्यानोईड्ग, राफ्टिङ्ग, साक्लिङ्ग जस्ता खेलको प्रबर्धन गर्दै बिभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
४४. बन्दीपुरको दिगो पर्यटन बिकास र पर्यटकको बसाई अवधि लामो बनाउनको निमित्त छिमेकी पालिकाहरु संगको समन्वयमा बिभिन्न पर्यटकिय स्थानको प्रबर्धन र बिकास गरिनेछ ।
४५. बन्दीपुरको धार्मिक पर्यटन प्रवर्धन गर्नको लागि बन्दीपुरमा परापूर्व काल देखि मान्दै आएका मठ मन्दिर (मुकुन्देश्वरी, थानीमाई , खड्कमाई, भुत्याई बराह, सन्तनेश्वर महादेव, मुलपानीका महादेव, साम्दीको महादेव मन्दिर, तीनधाराका महादेव, पहाडपानीको महादेव मन्दिर, सानो आदि आदीको संरक्षण र सम्बर्धन गर्दै यसको प्रबर्धन गरिने छ ।
४६. पर्यटन मैत्री पूर्वाधार निर्माणलाई मणिमुकुन्दसेन पदमार्ग (Mini Great wall), रक गार्डेन र रक क्लाईम्बिङ्ग निर्माणलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
४७. बन्दीपुर भित्र बाईसि चौबिसे राजाका पालामा चर्चित गढी (हुस्लाङ्ग कोट, चन्द्रकोटको गढी र अन्य गढीहरूको ईतिहास अध्ययन गरि यसको संरक्षण गरिने छ ।
४८. पर्यटनमा लगानि भित्राउको लागि लगानी मैत्री नीति बनाई अगाडी सारिनेछ ।

४९. नेपालकै ठुलो शिद्ध गुफा र पाताल द्वार गुफा, शंखे गुफा जस्ता गुफाको संरक्षण र प्रबर्धन गरि पर्यटकिय गतिबिधी संचालन गरिनेछ ।
५०. “आफ्नो गाउँ रमाईलो बनाउ” कार्यक्रमबाट गाउँका हरेक बस्तीलाई पर्यटकिय केन्द्रको रूपमा बिकास गर्न साझेदारी गरि ग्रामिण सौन्दर्यीकरण तथा उज्यालो बन्दीपुर र ढुङ्गा छपनिको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
५१. बन्दीपुरमा रहेका हरेक पर्यटकिय गन्तव्यहरु छोटो बृतचित्र तयार गरि यसको प्रचार प्रसार गरिनेछ । साथै होमस्टेहरुको पर्यटन बुकलेट तयार गरिनेछ ।
५२. बन्दीपुर भित्रको पर्यटकिय गन्तव्य र यहाँको मौलिक परम्परालाई देखाईने पर्यटक म्याप तयार, बन्दीपुरबाट देखिने हिमालका बिबरण सहितको सुचना बोर्ड तयार गरि पर्यटकहरुको लागि थप सहज बनाईनेछ ।
५३. बन्दीपुर, छिमकेश्वरी, मनकामना, गोरखा दरबार, भनुभक्तको जन्मस्थान, तनहुँसुर हुदै बन्दीपुर सम्मको ट्रेकिङ्ग रुटको सम्भाव्यता अध्ययन गरि यसको प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
५४. बन्दीपुरका पर्यटकिय गन्तव्यको प्रचार प्रसारकोलागि पर्यटन पुस्तक, डिजिटल क्यू.आर बोर्डलाई प्रकाशन गरि प्रचार गरिनेछ।
५५. बन्दीपुरका मुर्त तथा अमुर्त संस्कृती र सम्पदाहरुको संरक्षण र सम्वर्धन गरिनेछ ।
५६. संसारको सबैभन्दा अग्लो चुचुरो सगरमाथा अवलोकन गर्न सकिने रानीबन पद मार्गलाई Bird Watching Trail को रूपमा निर्माण र विकास गरिनेछ ।
५७. बन्दीपुरको पर्यटनलाई दिगो रूपमा विकास र प्रवर्द्धन गर्नको लागी स्वदेश तथा विदेशमा रहेका पर्यटकीय स्थलहरुमा अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५८. नमुना होमस्टेको रूपमा विकास गरिएको रामकोट, धरमपानी, कोरिखालाई थप सौन्दर्यीकरण गरि कोशेली घर निर्माण गरी संचालनको लागि प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै नमुना होमस्टेहरुको प्रवर्द्धनको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५९. पर्यटकीय नगरी बन्दीपुर बजारको डि.पि.आर. निर्माण गरि स्मार्ट पर्यटकीय सहरको रूपमा निर्माण गरिनेछ ।

सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्र तर्फ:

६०. सहकारी सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यका लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६१. गाउँपालिकाभित्र रहेका सहकारी संस्थाको नियमन र निरीक्षणलाई प्राथमिकता दिदै उधमशिल क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहनमूलक काममा लगाइनेछ ।
६२. गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीको अध्ययन अवलोकन गरी अवस्थाको चित्रण गरिनेछ भने सो को प्रभावकारी अभिलेख तयार गरिनेछ ।
६३. सहकारीलाई पुँजी निर्माणको महत्वपूर्ण माध्यमको रूपमा स्थापित गरी स्थानीय रोजगारी वृद्धि तथा स्थानीय कृषि तथा पशुचौपाया सम्बन्धी उधोग स्थापना र साना घरेलु उधम लगानी गर्ने वातावरणको सृजना गरिनेछ ।
६४. सहकारीहरु मर्ज गरेर एउटा विशिष्टिकृत सहकारी निर्माण गरी साना खाले ल्याइनेछ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,

२) सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति:

शिक्षा तर्फ:

६५. शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन नीति: गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षकहरूको दरबन्दीलाई न्यायोचित र कानूनसम्मत बनाउन "शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन (Teacher Redeployment & Management)" कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ लागू गरिनेछ। विद्यालयमा रहेको विद्यार्थी संख्या (Student-Teacher Ratio) र भौगोलिक विकटतालाई मुख्य आधार मानी बढी शिक्षक भएका विद्यालयबाट दरबन्दी कम भएका वा शिक्षक बिहीन विद्यालयहरूमा दरबन्दी स्थानान्तरण तथा मिलान गरिनेछ। दरबन्दी मिलान गर्दा प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहका विषयगत (विशेष गरी अंग्रेजी, गणित र विज्ञान) शिक्षकहरूको व्यवस्थापनलाई विशेष ध्यान दिइनेछ। पुल दरबन्दी, राहत र गाउँपालिका अनुदानका शिक्षकहरूलाई समेत आवश्यकताका आधारमा पुनर्वितरण गरी कुनै पनि विद्यालयमा शिक्षक अभावका कारण पठनपाठन अवरुद्ध हुन नदिने व्यवस्था मिलाइनेछ।
६६. शैक्षिक क्यालेन्डर, शिक्षक डायरी, गृहकार्य डायरी र विद्यार्थी मूल्याङ्कन कार्यान्वयन: गाउँपालिकाको पञ्चवर्षीय तथा वार्षिक "शिक्षा योजना (Education Plan)" लाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ। शैक्षिक सत्रको सुरुमै पालिका स्तरीय एकीकृत "शैक्षिक क्यालेन्डर (Educational Calendar)" निर्माण गरी भर्ना, पठनपाठन, परीक्षा, अतिरिक्त क्रियाकलाप र बिदाहरूलाई व्यवस्थित गरिनेछ। प्रत्येक शिक्षकले दैनिक पाठयोजना र शिक्षणको पूर्वतयारीका लागि अनिवार्य रूपमा "शिक्षक डायरी (Teacher's Diary)" लेखन तथा प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। विद्यार्थीहरूको दैनिक सिकाइ, गृहकार्य र अनुशासन टूटाक गर्न गाउँपालिकाको साझा ढाँचामा "विद्यार्थी गृहकार्य डायरी (Student Homework Diary)" लागू गरी शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकबीच नियमित सञ्चार कायम गरिनेछ। विद्यार्थीहरूको मूल्याङ्कन प्रणालीलाई निदानात्मक र निरन्तर बनाउन राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप बमोजिम "विद्यार्थी मूल्याङ्कन (Student Evaluation) मापदण्ड" लाई कडाइका साथ लागू गरी त्रैमासिक रूपमा सिकाइ उपलब्धिको विस्तृत लेखाजोखा गरिनेछ।
६७. प्रधानाध्यापक तथा विषयगत शिक्षकसँग कार्य सम्झौता र विषयगत शिक्षक समिति सक्रियता: गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूको प्राज्ञिक नतिजा र प्रशासनिक जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न गाउँपालिकाले "कार्यसम्पादनमा आधारित सम्झौता (Performance-based Agreement)" प्रणाली लागू गर्नेछ। यस अन्तर्गत गाउँपालिकाले प्रधानाध्यापकहरूसँग विद्यालयको समग्र गुणस्तर सुधार र नतिजा वृद्धिका लागि तथा प्रधानाध्यापकले आफ्ना विद्यालयका विषयगत शिक्षकहरूसँग न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउने स्पष्ट सूचकसहित कार्य सम्झौता गरिनेछ। यसै सम्झौताको अर्धवार्षिक र वार्षिक प्रगति मूल्याङ्कनका आधारमा शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकहरूको वृत्तिविकास र प्रोत्साहन जोडिनेछ। साथै, पालिका स्तरमा रहेका अंग्रेजी, गणित, विज्ञान र सामाजिक जस्ता विषयका "विषयगत शिक्षक समिति (Subject-wise Teacher Committees)" लाई सक्रिय बनाइनेछ।
६८. साथी शिक्षक (Peer Teacher) कार्यक्रम कार्यान्वयन: गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा रहेको विषयगत शिक्षक (विशेष गरी अंग्रेजी, गणित र विज्ञान) को अभावलाई व्यावहारिक रूपमा व्यवस्थापन

गर्न र शिक्षण सिकाइको स्तर समान बनाउन "साथी शिक्षक कार्यक्रम" लागू गरिनेछ। यस अन्तर्गत पालिका भित्रका कुनै विद्यालयमा विशिष्ट दक्षता भएका उत्कृष्ट शिक्षकहरूलाई निश्चित कार्यतालिका बनाई अन्य शिक्षक दरबन्दी कम भएका वा कमजोर नतिजा भएका 'साथी विद्यालय' हरूमा पठाएर शिक्षण गराइनेछ। यसले गर्दा एकातिर विद्यार्थीहरूले उत्कृष्ट शिक्षकबाट पढ्न पाउनेछन् भने अर्कोतिर दुर्गम क्षेत्रका शिक्षकहरूले ती साथी शिक्षकहरूसँगै बसेर आधुनिक शिक्षण विधि र कक्षाकोठा व्यवस्थापनका कलाहरू प्रत्यक्ष रूपमा सिक्ने अवसर (Peer Learning) पाउने वातावरण मिलाइने छ।

६९. UWS को साझेदारीमा शिक्षक तालिम तथा क्षमता विकास: बन्दीपुर गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयहरूको शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको र बालकेन्द्रित बनाउन ख्यातिप्राप्त शैक्षिक संस्था UWS (United World Schools) सँगको रणनीतिक साझेदारीमा सघन शिक्षक तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। यस साझेदारी अन्तर्गत प्रारम्भिक बालविकास (ECD) देखि माध्यमिक तहसम्मका शिक्षकहरूका लागि आधुनिक शिक्षण विधि, रचनात्मक पाठ्यक्रम विकास, बहुकक्षा शिक्षण रणनीति, र कक्षाकोठा व्यवस्थापन सम्बन्धी पुनर्ताजगी तथा सेवाकालीन तालिमहरू वर्षभरी निरन्तर रूपमा आयोजना गरिनेछ।
७०. नमुना विद्यालय अवलोकन तथा सिकाइ आदान-प्रदान कार्यक्रम: बन्दीपुर गाउँपालिका भित्रका र देशका अन्य उत्कृष्ट नमुना विद्यालयहरूले अवलम्बन गरेका सफल अभ्यासहरूलाई पालिकाभरि विस्तार गर्न "अन्तर-विद्यालय सिकाइ आदान-प्रदान तथा अवलोकन भ्रमण" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। यस अन्तर्गत पालिका भित्रका विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक, व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र बाल क्लबका प्रतिनिधिहरूलाई छनोट गरी देशका सफल र उदाहरणीय नमुना विद्यालयहरूको स्थलगत अवलोकन गराइनेछ।
७१. विद्यालय शिक्षक तथा कर्मचारी प्रोत्साहन एवं पुरस्कार नीति: शिक्षण पेशालाई थप मर्यादित, प्रतिस्पर्धी र नतिजामुखी बनाउन गाउँपालिकाले "उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारी पुरस्कार" कार्यक्रम लागू गरिने छ। वर्षभरी उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने, विद्यालयको नतिजा सुधारमा निरन्तर योगदान पुर्याउने, प्रविधिमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग गर्ने शिक्षकहरू र विद्यालयको प्रशासनिक तथा भौतिक व्यवस्थापनमा उत्कृष्ट योगदान दिने विद्यालय कर्मचारीहरूलाई तथा विद्यार्थीहरूलाई पालिका स्तरमा शिक्षा दिवसको अवसर पारी नगद पुरस्कार, सम्मानपत्र र विशेष प्रोत्साहन भत्ता सहित पुरस्कृत गरिनेछ।
७२. शैक्षिक महोत्सव, विज्ञान प्रदर्शनी तथा प्राज्ञिक अतिरिक्त क्रियाकलाप: विद्यार्थीहरूको बौद्धिक, मानसिक र सिर्जनात्मक क्षमताको विकासका लागि गाउँपालिका स्तरीय "वार्षिक शैक्षिक महोत्सव तथा प्रविधि प्रदर्शनी" (Bandipur Educational Festival & Exhibition) आयोजना गरिनेछ। यस अन्तर्गत विद्यालयहरूमा खेलकुद बाहेकका विधा जस्तै— विज्ञान तथा रोबोटिक्स प्रदर्शनी, गणितीय अवधारणा प्रदर्शनी, स्थानीय कला तथा हस्तकला प्रदर्शनी, र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नवप्रवर्तनकारी आइडिया (Innovation Jam) हरूको प्रतिस्पर्धा गराइनेछ।
७३. संस्थागत विद्यालयहरूको नियमन तथा वैज्ञानिक शुल्क निर्धारण: गाउँपालिका भित्र सञ्चालित सम्पूर्ण संस्थागत (निजी) विद्यालयहरूलाई स्थानीय शिक्षा ऐन र कार्यविधि बमोजिम कडा रूपमा नियमन गरिनेछ। निजी विद्यालयहरूले लिने भर्ना शुल्क, मासिक शुल्क, परीक्षा शुल्क लगायतका अन्य शीर्षकका शुल्कहरूलाई पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन गाउँपालिकाद्वारा 'संस्थागत विद्यालय शुल्क निर्धारण मापदण्ड

कार्यविधि' तयार गरी लागू गरिनेछ। स्वीकृत मापदण्ड विपरीत मनोमानी रूपमा शुल्क लिने विद्यालयहरूलाई कानुनी कारबाहीको दायरामा ल्याइनेछ।

७४. विज्ञ सहितको संयुक्त टोलीबाट सघन विद्यालय अनुगमन: विद्यालयहरूको शैक्षिक, प्रशासनिक र आर्थिक अनुशासन कायम गर्न तथा कक्षाकोठाको शिक्षण विधिलाई प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिकाले "विज्ञ सहितको विद्यालय अनुगमन कार्यदल" गठन गर्नेछ। यस टोलीमा शिक्षाविद्, विषय विज्ञ, मनोपरामर्शदाता र गाउँपालिकाको शिक्षा शाखा एवं जन प्रतिनिधिहरू रहनेछन्। अनुगमन टोलीले प्रत्यक्ष कक्षाकोठामा प्रवेश गरेर शिक्षकको शिक्षण शैली र विद्यार्थीको सिकाइ स्तरको प्राविधिक परीक्षण (Pedagogical Audit) गरिने व्यवस्था मिलाइने छ।
७५. शिक्षा ऐन अनुसार प्रधानाध्यापक व्यवस्थापन र शैक्षिक सुशासन: गाउँपालिका भित्र सञ्चालित सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा शिक्षा ऐन तथा नियमावलीले तोकेको न्यूनतम योग्यता, अनुभव र मापदण्डका आधारमा मात्र प्रधानाध्यापक (प्रअ) को व्यवस्थापन गरिनेछ। प्रधानाध्यापक चयन प्रक्रियालाई पूर्ण रूपमा खुला, पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक बनाइनेछ।
७६. अनिवार्य, निःशुल्क तथा नमुना विद्यालय विकास नीति: "हाम्रो गाउँ, हाम्रो गौरव: सबै बालबालिका विद्यालय भर्ना अभियान" मार्फत ५ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका शतप्रतिशत बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना सुनिश्चित गरिनेछ। सीमान्तकृत बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा ल्याउन र टिकाइराख्न डिजिटल एटेन्डेन्स र विद्यार्थी 'ट्र्याकिङ' प्रणाली लागू गरी ड्रपआउट दर शून्यमा झारिनेछ नीति लिइने छ। भौगोलिक सन्तुलनका आधारमा छनोट गरिएका मुख्य सामुदायिक विद्यालयहरूलाई "नमुना विद्यालय" (Model School) को रूपमा विकास गरिनेछ। गुणस्तरीय शिक्षा सहित आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निःशुल्क कार्यन्वयन गराउने नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ छ।
७७. एक विद्यालय, एक सीप (One School, One Skill) कार्यक्रम: विद्यार्थीहरूमा श्रमप्रति सम्मान जगाउन र विद्यालय तह पार गर्दा कम्तीमा एउटा आत्मनिर्भर बन्ने सीप हासिल गराउन गाउँपालिकाका प्रत्येक माध्यमिक विद्यालयमा "एक विद्यालय, एक सीप" कार्यक्रम लागू गरिनेछ। विद्यालयको भौगोलिक अवस्थिति र स्थानीय मागका आधारमा हस्तकला, प्लम्बिङ, हाउस वायरिङ, मोबाइल मर्मत, च्याउ खेती, बारिष्टा जस्ता प्राविधिक विधा छनोट गरी विद्यार्थीहरूलाई प्रयोगात्मक सीप सिकाइनेछ।
७८. मानवीय स्रोत र दरबन्दी व्यवस्थापन (कम्प्युटर र स्वयंसेवक शिक्षक): गाउँपालिका भित्रका सबै आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयहरूमा कम्प्युटर शिक्षकको अनिवार्य व्यवस्थापन गरिनेछ। मुख्य विषयहरूमा शिक्षक दरबन्दी अभाव रहेका विद्यालयहरूमा पारदर्शी र योग्यताका आधारमा 'गाउँपालिका स्वयंसेवक शिक्षक' (Bandipur Volunteer Teachers) नियुक्त गरी परिचालन गरिनेछ। साथै उक्त स्वयंसेवक दरबन्दी स्थायी दरबन्दी मिलान र व्यवस्थापन कार्य सम्पन्न भएपछि बाँकी रहेको न्यूनतम आवश्यकता परिपूर्तिका लागि मात्र उपयोग गरिनेछ।
७९. शैक्षिक पहुँच विस्तार, यातायात तथा सुरक्षित आवास (बस र होस्टेल): भौगोलिक रूपमा दुर्गम क्षेत्रका र टाढाबाट आउने विद्यार्थीहरूको यात्रा सुरक्षित र सहज बनाउन गाउँपालिकाको अनुदानमा 'विद्यालय बस' (School Bus) सेवा सञ्चालन गरिनेछ। नमुना विद्यालयहरूमा दुर्गम क्षेत्रका विपन्न, अनाथ, असहाय र छात्राहरूका लागि निःशुल्क तथा सुरक्षित आवासीय छात्रवास (School Hostel) को सञ्चालन गरिनेछ।

८०. विद्यार्थी स्वास्थ्य, पोषण तथा रैथाने दिवा खाजा कार्यक्रम: प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र र आधारभूत तहका विद्यार्थीहरूका लागि दैनिक ताजा, तातो र पोषणयुक्त दिवा खाजाको व्यवस्थापन गरिनेछ। विद्यालयहरूमा जङ्क फूड पूर्ण रूपमा निषेध गरी स्थानीय स्तरमा उत्पादित मकै, भटमास, कोदो, अण्डा र हरियो तरकारी समेटिएको साप्ताहिक 'खाजा मेनु' लागू गरिनेछ।
८१. प्रविधिमैत्री विद्यालय व्यवस्थापन तथा IEMIS सुदृढीकरण: विद्यालयको दैनिक प्रशासनिक कार्यलाई कागजरहित बनाउन आधुनिक 'विद्यालय व्यवस्थापन सफ्टवेयर' र शिक्षक/कर्मचारीका लागि 'डिजिटल हाजिरी' प्रणाली लागू गरी सोझै गाउँपालिकाको सर्भरसँग जोडिनेछ। नेपाल सरकारको एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS) लाई शतप्रतिशत अनलाइन र रियल-टाइम बनाइनेछ।
८२. एकीकृत वार्षिक अतिरिक्त क्रियाकलाप क्यालेन्डर: गाउँपालिकाले सम्पूर्ण सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूका लागि एक रूपता आउने गरी "वार्षिक अतिरिक्त क्रियाकलाप क्यालेन्डर" (ECA Calendar) निर्माण गरी लागू गर्नेछ। यसले गर्दा पढाइसँगै खेलकुद र सृजनात्मक गतिविधिहरू वर्षभरि व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिने छ।
८३. प्रतिभा खोजी (Talent Hunt) अभियान: कोविद्यार्थीहरू लाई किताबी ज्ञानमा मात्र सीमित नराखी विद्यार्थीहरूमा लुकेर रहेको अन्तर्निहित प्रतिभा (गायन, नृत्य, अभिनय, चित्रकला, वक्तृत्वकला, र लेखन) पहिचान गर्न गाउँपालिका स्तरीय "बन्दीपुर तारा" (Bandipur Talent Hunt) जस्ता प्रतियोगिताहरू सञ्चालन गरिनेछ।
८४. बन्दीपुर उच्च शिक्षा प्रोत्साहन छात्रवृत्ति: गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयबाट उत्कृष्ट अङ्कका साथ उत्तीर्ण गर्ने गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई प्राविधिक, चिकित्सा, इन्जिनियरिङ वा अन्य उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि गाउँपालिकाको तर्फबाट वार्षिक रूपमा उच्च शिक्षा छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने नीति लिइने छ।
८५. अध्यक्ष छात्रवृत्ति कोष: गाउँपालिकामा अलग्गै 'अध्यक्ष छात्रवृत्ति कोष' स्थापना गरी आकस्मिक रूपमा अभिभावक गुमाएका वा अति विपन्न अवस्थामा पुगेका बालबालिकाहरूको शिक्षा निरन्तरताका लागि विशेष आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ।

युवा तथा खेलकुद तर्फ

८६. गाउँपालिका अध्यक्ष कप तथा वडा स्तरीय खेलकुद महोत्सव: पालिका भित्रका युवाहरूबीच आपसी भाइचारा, अनुशासन र खेल भावना प्रवर्धन गर्न वार्षिक रूपमा भव्य "गाउँपालिका अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगिता" आयोजना गरिनेछ। यस अन्तर्गत वडा स्तरदेखि नै छनोट चरणका खेलहरू सञ्चालन गरी फुटबल, भलिबल, क्रिकेट, एथलेटिक्स र ब्याडमिन्टन विधामा अन्तर-वडा र अन्तर-क्लब प्रतिस्पर्धाहरू गराइनेछ। यो प्रतियोगितालाई पालिकाको मुख्य खेलकुद उत्सवको रूपमा विकास गरी ग्रामीण क्षेत्रका खेलाडीहरूलाई आफ्नो प्रतिभा देखाउने उच्च मञ्च उपलब्ध गराइनेछ।
८७. एक वडा, एक खेल मैदान र खेल पूर्वाधार विकास: बन्दीपुरका सबै वडाहरूमा कम्तीमा एउटा व्यवस्थित खेल मैदान, बास्केटबल कोर्ट वा कर्भड हल, क्रिकेट खेल मैदान निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। पालिका स्तरमा रहेको मुख्य खेल मैदानलाई आधुनिक र सुविधासम्पन्न "बन्दीपुर रंगशाला" को रूपमा

स्तरोन्नति गरी क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय स्तरका खेलकुद प्रतियोगिताहरू आयोजना गर्न सक्ने पूर्वाधारको विकास गरिनेछ।

८८. राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड तथा विद्यालय स्तरीय खेलकुद: विद्यालय तहदेखि नै खेलकुदको जग बलियो बनाउन र बाल्यकालदेखि नै खेलाडी उत्पादन गर्न विद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताहरू र "वार्षिक राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड" लाई थप व्यवस्थित र विधागत रूपमा सञ्चालन गरिनेछ। उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने विद्यार्थी खेलाडीहरूलाई थप व्यावसायिक प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
८९. रैथाने, परम्परागत तथा साहसिक (Adventure) खेलकुद प्रवर्धन: बन्दीपुरको भौगोलिक विशेषता र ऐतिहासिकतालाई उपयोग गर्दै पर्यटन प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यले प्याराग्लाइडिङ, ट्रेकिङ र माउन्टेन बाइकिङ, साइक्लिङ जस्ता साहसिक खेलकुद प्रतियोगिताहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। साथै, लोपोन्मुख परम्परागत तथा रैथाने खेलहरू (जस्तै: ठेलो हान्ने, धनुषबाण, डन्डिबियो) को संरक्षणका लागि विशेष प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ।
९०. प्रतिभा पहिचान (Talent Hunt), बन्द प्रशिक्षण र खेल सामग्री सहयोग: गाउँ-गाउँमा छरिएर रहेका प्रतिभावान युवा खेलाडीहरू पहिचान गर्न नियमित 'ट्यालेन्ट हन्ट' कार्यक्रम चलाइनेछ। छनोट भएका खेलाडीहरूलाई योग्य प्रशिक्षक (Coaches) मार्फत विशेष बन्द प्रशिक्षण (Closed Camp) को व्यवस्था मिलाइनेछ। साथै, पालिका भित्र दर्ता भएका सक्रिय स्थानीय युवा क्लबहरूलाई वार्षिक रूपमा खेलकुद सामग्री (Sports Kits) अनुदान दिइनेछ।
९१. खेलाडी प्रोत्साहन, बिमा तथा विशेष सम्मान नीति: बन्दीपुर गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व गर्दै जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रिय स्तरका प्रतियोगिताहरूमा पदक जित्ने उत्कृष्ट खेलाडी र प्रशिक्षकहरूलाई नगद पुरस्कारसहित सार्वजनिक सम्मान र वृत्तिविकासमा सहयोग गरिनेछ। पालिका स्तरका मुख्य विधाका खेलाडीहरूको दुर्घटना र स्वास्थ्य बिमाको व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्नेछ।
९२. बन्दीपुर युवा स्वरोजगार तथा नवीन उद्यमशीलता (Seed Money): वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका र स्थानीय स्तरमै व्यवसाय गर्न चाहने युवाहरूका लागि "युवा स्वरोजगार कोष" परिचालन गरिनेछ। पर्यटन, कृषि, टुर गाइड, हस्तकला र डिजिटल मार्केटिङ सम्बन्धी व्यावसायिक तालिम दिई उत्कृष्ट व्यावसायिक योजना (Business Plan) का आधारमा युवाहरूलाई विना धितो सहूलियतपूर्ण 'सीड मनी' वा ब्याज अनुदान उपलब्ध गराइनेछ।
९३. लागुऔषध दुर्व्यसन विरुद्ध युवा सचेतना र मनोपरामर्श: युवाहरूलाई कुलत र दुर्व्यसनबाट जोगाउन प्रत्येक वडा र विद्यालय स्तरमा "सचेत युवा, समृद्ध समाज" अभियान सञ्चालन एवं युवा सञ्जाल गठन गरिनेछ। यस अन्तर्गत खेलकुद क्लब र बाल क्लबहरूको अगुवाइमा सचेतना सडक नाटक, अन्तरक्रिया र मनोपरामर्श (Counselling) कार्यक्रमहरू आयोजना गरिनेछन्।

स्वास्थ्य तर्फ:-

९४. संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त कार्यक्रम तथा बजेटसँग समन्वयात्मक रूपमा स्वास्थ्य क्षेत्रका कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न आवश्यक स्रोत-साधनको व्यवस्थापन गरिनेछ। गाउँपालिकाभित्रका सबै नागरिकलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क, गुणस्तरीय र पहुँचयोग्य बनाइनेछ।

१५. स्वास्थ्य क्षेत्रमा लागत प्रभावकारी र नागरिक मैत्री बनाउने गरी बन्दीपुर गाउँपालिका वडा नं १ मा रहेको पिप्ले आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रलाई ५ शैयाको आधारभूत अस्पतालमा स्तरोन्नती गरि दुम्प्रे आधारभूत अस्पतालबाट सेवा प्रवाह गरिने स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
१६. बन्दीपुर गाउँपालिका र विभिन्न संघ संस्थाहरूको समन्वय एवम् साझेदारीमा सबै वडाहरूमा विशेषज्ञ चिकित्सकहरू सहितको एकिकृत घुम्ति स्वास्थ्य सेवा शिविरहरू संचालन गरिनेछ ।
१७. 'स्वास्थ्य गाउँ-सहर, बन्दीपुरको बहार; जनताको घर-घरमा स्वास्थ्य उपचार' भन्ने अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै दीर्घरोगी, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूका लागि घरदैलोमै मासिक रूपमा सम्मानजनक र पहुँचयुक्त स्वास्थ्य सेवा लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८. 'नियमित नसर्ने रोगको स्वास्थ्य परिक्षण गरौं, समयमा नसर्ने रोग पत्ता लगायौं' अभियान द्वारा नसर्ने रोगबाट हुने असामयिक मृत्यु तथा स्वास्थ्य जोखिम न्यूनीकरण गर्न गाउँपालिकास्तरीय "नसर्ने रोग अभियान" सञ्चालन गरिनेछ। मधुमेह, उच्च रक्तचाप, मुटुरोग, क्यान्सर, मिर्गौला रोग, दीर्घ श्वासप्रश्वाससम्बन्धी रोग लगायत नसर्ने रोगहरूको समयमै पहिचान, रोकथाम तथा व्यवस्थापनका लागि समुदायमा आधारित स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। एवं स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।
१९. ' गर्भवती संग उपाध्यक्ष ' गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई निशुल्क स्वास्थ्य बीमा, गर्भवती महिलाको समयमै स्वास्थ्य परीक्षण (ANC), जोखिमयुक्त गर्भावस्थाको पहिचान, आवश्यक रेफरल सेवा तथा संस्थागत प्रसूतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। उपाध्यक्षको नेतृत्वमा स्वास्थ्यकर्मी, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका तथा सरोकारवालासँग समन्वय गरी गर्भवती महिलासँग अन्तरक्रिया, स्वास्थ्य शिक्षा तथा पोषण परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१००. बन्दीपुर गाउँपालिकाको स्वास्थ्य आपतकालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८३ निर्माण गरि आपतकालिन अवस्थाहरूमा स्वास्थ्य क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाई मानव जीवनको संरक्षण गरिनेछ ।
१०१. विपन्न तथा दिर्घ रोगीहरूलाई स्वास्थ्य बीमाको निशुल्क प्रिमियम तथा नविकरण गरि नागरिकको स्वास्थ्य उपचारमा हुने आर्थिक भार न्यूनीकरण एवम् सर्वव्यापी स्वास्थ्य सेवा पहुँचमा वृद्धि गरिनेछ।
१०२. मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सेवामा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्दै मानसिक स्वास्थ्य समस्याको रोकथाम, प्रारम्भिक पहिचान, उपचार, पुनःस्थापना र सामाजिक पुनर्एकीकरणलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
१०३. बहुक्षेत्रिय पोषण योजना कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्नुका साथै पालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था निर्माण गरिनेछ ।

बन्दीपुर अस्पताल तर्फ:-

१०४. अस्पतालमा उपलब्ध श्रोत साधन एवम् जनशक्तिहरूको अधिकतम उपयोग गरी सेवाग्राहीहरूलाई सेवाग्राहीहरूको समय अनुकूलतालाई समेत मनन गरी नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहद्वारा उपलब्ध हुने नियमित एवम् स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम अन्तर्गतका गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाहरू निशुल्क वा कम शुल्कमा आवश्यकता अनुरूप प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक तथा प्रशामक स्वास्थ्य सेवाहरू थप सेवा बिस्तार गरिनेछ ।
१०५. ओ पी डी सेवा विस्तार:

सामान्यतया कार्यालय समय बिहान ९:०० बजेदेखि बेलुकी ५:०० बजेसम्म कायम भएको हुँदा ९:०० बजे भन्दा अगाडी २ घण्टा र ५:०० बजेभन्दा पछाडी २ घण्टा सेवा समय बिस्तार गरी “बर्षको ३६५ दिन (शनिबार र सार्वजनिक बिदाका दिनमा समेत) बिहान ७:०० बजे देखि बेलुकी ७:०० बजे सम्म निशुल्क ओ.पि.डी. सेवा संचालन” गरिनेछ । विशेष गरी चार किसिमका वर्ग:- कर्मचारी बर्ग, बिद्यार्थी बर्ग, ज्याला/मजदुरी गर्ने बर्ग र ब्यापार ब्यबसाय गर्ने बर्गहरु अस्पतालको सामान्य ओ.पी.डी. सेवा ९ बजे देखि ५ बजे सम्म रहँदा कर्मचारीले एक दिनको बिदा लिएर आउनु पर्ने, बिद्यार्थीले एक दिनको पढाई छोडेर आउनुपर्ने, ज्याला/मजदुरले एक दिनको ज्याला छोडेर आउनुपर्ने र ब्यापारीले एक दिन आफ्नो ब्यापार बन्द गरेर आउनुपर्ने अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै स्वास्थ्य बीमितहरुलाई स्वास्थ्य बीमा अन्तर्गत नै र अन्यलाई दिवा सेवा समय कै सरह स्वास्थ्य सेवाहरु सेवाग्राहीको अनुकूल समयमा लिन पाईने गरी सेवा समय बिस्तार गरिनेछ । स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच बढाउनका लागि अस्पतालमा चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीसंग परामर्श लिनका लागि ओ.पि.डी. सेवा निशुल्क गरिनेछ ।

१०६. सेवा बिस्तार: आगामी आर्थिक बर्षमा अस्पतालमा अपरेशन सेवा, डायलायसिस सेवा, मुटुको ईको सहितको श्री-डी भिडियो एक्सरे सेवा, फिजियोथेरापी सेवा, डी.आर. मेसिन सहितको एक्सरे सेवा लगायत गुणस्तरीय एवम् अत्याधुनिक प्रबिधि सहितका स्वास्थ्य सेवा बिस्तारका लागि स्वास्थ्य उपकरणहरुको व्यवस्था गरिनेछ । साथै सम्बन्धित सेवाहरु संचालनका लागि आवश्यक दक्ष स्वास्थ्य प्राबिधिक जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०७. सामाजिक सुरक्षा कोषमा सेवाप्रदायक र रोजगारदाताको रुपमा दर्ता गरिनेछ ।
१०८. अस्पतालद्वारा अन्य संघ संस्था र दातृ निकायहरुसंगको समन्वय, सहकार्य र साझेदारीकारणमा सरल सुलभ र समतामुलक ढंगबाट गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सर्वसाधारण सेवाग्राहीहरुको सहज पहुँच बढाईनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ:-

१०९. बन्दीपुरमा प्लास्टिक झोलाको अनियन्त्रित प्रयोग र यसले वातावरणमा पारेको प्रभवलाई मध्यनजर गर्दै यसको प्रयोगलाई निरुत्साहीत गरी यसको विकल्पमा सपिङ्ग झोलाको प्रयोगलाई प्रथमिकता दिईनेछ ।
११०. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्र रहेका खानेपानी संस्थाहरुको विवरण अद्यावधिक डिजिटाइजेशन गर्दै खानेपानि सरसफाई सम्बन्धि योजना (WASH PLAN) तयार गरि सुरक्षित तथा गुणस्तर खानेपानी वितरण तथा संचालनमा ल्याईनेछ ।
१११. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका खानेपानी संस्थाहरुको मर्मत संभारका साथै एक घर एक धारा कार्यक्रमलाई तिव्रताका साथ अधि बढाईनेछ ।
११२. वातावरणीय प्रभाव कम गर्ने तथा बजार क्षेत्रबाट निस्कने फोहोरमैलालाई वर्गीकरण गरी विसर्जन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
११३. फोहोरलाई पुनः प्रयोग र प्रशोधन गर्न स्रोतमा नै वर्गीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । कुहिने फोहोरलाई घरमै कम्पोष्ट मल बनाउन नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
११४. प्रारम्भिक चरणमा फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक वडा टोल टोलमा विकास संस्था मार्फत पूर्ण सरसफाई अभियानको थालनी गरिने छ । साथै वातावरणमैत्री गाउँपालिका निर्माणको लागि सूचक अनुसार कार्य गरिनेछ । फोहोरको स्रोतमा वर्गीकरण गरी कुहिने फोहरलाई स्रोतमा नै व्यवस्थापन गर्ने र नकुहिने फोहोरलाई पनि पुनःउपयोगमा नआउने लाई मात्र डम्पिङ्ग साइटमा पुर्याइनेछ ।
११५. फोहोरमैला न्यूनीकरण सम्बन्धी चेतनामुलक कार्यक्रम बन्दीपुर र डुम्रे लगायत अन्य ठाउँमा सञ्चालन गरिनेछ ।

भाषा साहित्य र संस्कृती प्रवर्द्धन तर्फः

११६. गाउँपालिकाभित्र रहेका मौलिक संस्कृतिहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न विशेष पहल गरिनेछ । साथै चाडपर्व, सामाजिक रीतिरिवाजलाई भङ्किलो नबनाई सामान्यरूपले मनाउन जनसचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
११७. वर्षमा एक पटक पालिकास्तरीय खुल्ला कविता, गजल, वक्तित्वकला एवम् कला संस्कृती लगायतका साहित्यिक कार्यक्रम आयोजना र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
११८. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्र रहेका सबैकला, संस्कृती, चाडपर्व, रहनसहन तथा भाषाहरूको सम्मान संरक्षण र सम्बर्द्धन गरी वर्षको एक पटक कला संस्कृती भाषा, भेषभुषा महोत्सव गरिनेछ ।
११९. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्रका कला, संस्कृती, साहित्य, भाषा, भेषभुषा, रहनसहन, चाडपर्व, पर्यटकीय स्थलहरू संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने खालका पुस्तक, डकुमेन्ट तथा बुकलेटहरूको प्रकाशन गरिनेछ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण नीति:

१२०. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, आदिवासी जनजाति तथा पछाडि पारिएका समुदायको अधिकार सुनिश्चित गर्दै समावेशी र न्यायपूर्ण समाज निर्माण गरिनेछ।
१२१. लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्माण गरी सामाजिक समावेशिकरण र सामाजिक विकासका लागि विशेष बजेट विनियोजन गरिनेछ।
१२२. महिलाको आर्थिक, सामाजिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरणका लागि क्षमता विकास, स्वरोजगार तथा आयआर्जन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१२३. महिला हिंसा, बालविवाह, मानव बेचबिखन, लैङ्गिक विभेद तथा घरेलु हिंसा न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१२४. अपाङ्गता एका व्यक्ति, विपन्न, एकल महिला, असहाय तथा जोखिममा रहेका महिलालाई लक्षित वर्गको उत्थानका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
१२५. महिला समूह, आमा समूह, सहकारी तथा सामुदायिक संस्थालाई स्थानीय विकासमा साझेदार बनाइनेछ। साथै तिनीहरूको सञ्जाल गठन गरिनेछ ।
१२६. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्दै बालअधिकार संरक्षण, बालश्रम न्यूनीकरण तथा बालविवाह न्युनिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै बाल क्लव तथा बाल संजालहरूलाई सशक्त बनाई बालअधिका तथा कुरीति जन्य प्रथा रोकथामको लागि सक्रिय बनाइनेछ ।
१२७. ज्येष्ठ नागरिकको सम्मान, सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच विस्तार गर्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
१२८. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको निशुल्क स्वास्थ्य विमा, तथा तथा सार्वजनिक सेवामा सहज पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ।
१२९. सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरूलाई लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण तथा दिगो विकास लक्ष्यसँग आबद्ध गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
१३०. “समृद्ध समाज, सशक्त महिला र सुरक्षित समुदाय” निर्माण गर्ने लक्ष्यसहित सामाजिक विकास क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

श्रम, रोजगार तथा उद्यमशीलता विकास तर्फ:-

१३१. उत्पादन र उद्यमशीलता मार्फत रोजगारी सिर्जना तथा न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूति गरिनेछ । सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरू मध्ये प्राथमिकताको आधारमा रोजगार तथा सीप विकास कार्यक्रम, सीप परीक्षण सँगै न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी, कार्यस्थलमा आधारित सीप विकास तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
१३२. श्रम सीप तथा उद्यमशीलता केन्द्रलाई थप सुदृढीकरण गरी रोजगारदाता र रोजगारी खोज्ने, तालिम लिने र तालिम प्रदायक बीच Bridging तथा job Matching गर्न श्रम संसार प्रणालीको विस्तार ,उपयोग र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१३३. आप्रवासी कामदार तथा तिनीहरू परिवारको अधिकारको सुनिश्चित गर्ने नीति लिईने छ । जसको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वय तथा लागत साझेदारीमा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना प्रवाह, सीप अभिवृद्धि, , मनोसामाजिक परामर्श र वित्तीय साक्षरता लगायतका सेवाहरू प्रवाह गरिने छ ।
१३४. आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न सरोकारवाला निकाय र निजी सहकारी तथा गैह्रसहकारी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्यमा जोड दिईनेछ। रोजगारीका लागि बाध्यताले विदेशिनु पर्ने अवस्थाको अन्त्य गर्न तथा विदेश जानै परेमा सहि सूचना र सीप सिकेर दक्ष जनशक्तिको रूपमा सुरक्षित तवरले वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि रोजगार, सीप तथा उद्यमशीलता मार्फत अभिमूखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन, श्रम स्वीकृतमा सहजिकरण गरिनेछ।
१३५. तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई श्रम बजारमा सहज रूपमा प्रवेश गराउन तालिमपश्चात Internship, On-the-Job Training (OJT) तथा Apprenticeship कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१३६. बन्दीपुर गाउँपालिकालाई बालश्रम मुक्त बनाई बालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणा गरिनेछ।
१३७. स्थानीय स्रोत र सम्भावनामा आधारित उद्यम विकास, उद्यमशीलता तथा सीप विकास तालिम, प्रविधि हस्तान्तरण, वित्तीय पहुँच तथा बजारीकरणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । आवश्यकता र पहिचानका आधारमा स्थापित उद्यमहरूको स्तरोन्नति, प्रविधि हस्तान्तरण उत्पादन विविधीकरण तथा बजार विस्तारमा विशेष जोड दिइनेछ।
१३८. पालिका भित्र उत्पादन भएका वस्तु तथा सेवाको बिक्री वितरण कार्यका लागि कोशेली घर स्थापना गरिनेछ । स्थानीय उत्पादनको ब्राण्डिङ र ई-मार्केटिङ गरिनेछ ।
१३९. सबैका लागि सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्न तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाको संवैधानिक हक कार्यन्वयन गरिनेछ । पालिका भित्र औपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरूलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
१४०. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरूको ज्ञान, सीप, अनुभव र पूँजीलाई स्थानीय आर्थिक विकासमा उपयोग गर्न “वैदेशिक अनुभवलाई स्वदेशमै अवसर” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१४१. बन्दीपुर गाउँपालिका दक्ष व्यक्तिहरूको प्रोफाइल बनाईनेछ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरू,

३) पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति:

१४२. बन्दीपुर गाउँपालिका स्तरीय सडकहरूलाई बाह्रै महिना यातायात संचालन हुन सक्ने गरी सडक स्तरोन्नती र कालोपत्रे गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ ।

१४३. सडक सञ्जाल विस्तार तथा विकास कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन सडक यातायात गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ ।
१४४. नक्सपास नगरी भौतिक संरचना तथा पर निर्माण गर्ने र स्वीकृत मापदण्ड विपरितका कार्यलाई निरूत्साहित गर्नुका साथै स्थानीय भवन संहिताको कडाइका साथ पालना गरिनेछ ।
१४५. सडक सञ्जाल तथा भौतिक पूर्वाधारको उपलब्ध स्रोत साधनलाई मध्य नजर राख्दै सोको मितव्ययी उपयोग गरी विकासको लाभलाई सम्पूर्ण बन्दीपुर बासीहरूमा समतापूर्ण, न्यायोचित वितरण गर्ने सडक सञ्जाल तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास गर्दा क्रमशः बहुसंख्यक जनताले लाभ लिने आयोजनाहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गरिनेछ ।
१४६. राजमार्गदेखि गाउँपालिका केन्द्र जोड्ने तथा गाउँपालिका केन्द्र देखि वडाकेन्द्र सम्म जोड्ने सडकहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी निर्माण स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे गरिनेछ ।
१४७. डाडँखोला बुद्धसिंह मार्ग यस वर्ष संचालनमा ल्याइनेछ ।
१४८. बन्दीपुर गाउँपालिका भित्र रहेका पूर्वाधारका भावी योजनाहरूको डि.पि.आर तयार गरिनुका साथै सडक लगत कट्टा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

योजना तर्फः

१४९. स्थानीय आवश्यकता, जनसहभागिता, समावेशिता, पारदर्शिता तथा उत्तरदायित्वका आधारमा योजना तर्जुमा, छनोट, प्राथमिकिकरण तथा कार्यान्वयन प्रक्रियालाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ।
१५०. उपभोक्ता समिति गठन, अभिमुखीकरण, वडास्तरीय योजना सम्झौता शिविर, योजना कार्यान्वयन सहजीकरण तथा योजना व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१५१. उपलब्ध स्रोत-साधन तथा बजेटको प्रभावकारी परिचालन गर्दै गुणस्तरीय, दिगो, वातावरणमैत्री तथा परिणाममुखी विकास योजनालाई प्राथमिकता दिइनेछ।
१५२. योजनाको नियमित अनुगमन, मूल्यांकन, गुणस्तर नियन्त्रण, सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण तथा प्रगति समीक्षा प्रणालीलाई संस्थागत गरिनेछ।
१५३. योजना अभिलेखीकरण, डिजिटल योजना व्यवस्थापन, तथ्यांक अद्यावधिक, सूचना प्रविधिको प्रयोग तथा योजना व्यवस्थापन प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री बनाइनेछ।
१५४. बहुवर्षीय योजना, योजना बैंक निर्माण, आवधिक योजना तथा दिगो विकास लक्ष्यसँग आबद्ध कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
१५५. संघ, प्रदेश, वडा तथा अन्य सरोकारवालासँग समन्वय, सहकार्य र स्रोत साझेदारीमार्फत विकास योजनाको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरिनेछ।
१५६. विकास निर्माण कार्यमा सुशासन, लागत प्रभावकारिता, समयपालना तथा अपेक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्न उत्तरदायी कार्यान्वयन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ।
१५७. योजना कार्यान्वयनका क्रममा नागरिक गुनासा व्यवस्थापन, सुझाव संकलन तथा सेवा सुधारका संयन्त्रलाई सुदृढ गरिनेछ।
१५८. स्थानीय विकासका आवश्यकता, सम्भावना तथा प्राथमिकताका आधारमा नवप्रवर्तनमुखी, उत्पादनमुखी तथा दीर्घकालीन प्रभाव पर्ने योजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ।

उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत तर्फ

१५९. बन्दीपुर गाउँपालिकाका ६ वटै वडाहरूमा आधुनिक स्टिल पोलको व्यवस्थापन गरी विधुतिय सेवा प्रवाहमा दिगोपना कार्य गरिनेछ ।
१६०. वैकल्पिक तथा नवीकरणीय उर्जा प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरी उर्जाको विकास र विस्तारका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
१६१. बन्दीपुर गाउँपालिका सरकारी तथा सार्वजनिक कार्यालय एवं विधुत खपत हुने आयोजनाहरूमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गरिनेछ ।
१६२. बन्दीपुर गाउँपालिका वडा नं. २ भञ्ज्याङ्ग चौतारा वरपर Wind mill जडान गरी उत्पादित विधुत मणि मुकुन्देश्वरी पर्खालमा सौन्दर्यीकरण गरिनेछ ।

सूचना प्रविधि तर्फ:

१६३. गाउँपालिकाको वेबसाइट, सामाजिक सञ्जाल तथा अन्य डिजिटल माध्यमहरूलाई नियमित अद्यावधिक गरी सार्वजनिक सूचना तथा सेवामा नागरिकको सहज पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
१६४. स्थानीय शासन कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणाली (LGPAS) का सूचकहरूसँग सम्बन्धित विवरण, तथ्याङ्क तथा प्रमाणहरूको समयमै संकलन, प्रमाणीकरण, अभिलेखीकरण तथा प्रणालीमा प्रविष्टि कार्यलाई प्रभावकारी बनाउँदै गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र कार्यसम्पादन सुधारमा विशेष जोड दिइनेछ।
१६५. कर्मचारीको कार्यसम्पादन, अनुशासन तथा सेवाप्रवाहमा उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्न विद्युतीय हाजिरी (E-Attendance) प्रणालीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६६. कार्यालयको कार्यसम्पादनलाई छरितो, प्रभावकारी र वातावरणमैत्री बनाउन पेपर लेस (Paper Less) कार्यालय अवधारणाको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक व्यवस्था तथा पहल गरिनेछ ।
१६७. गाउँपालिकाका गतिविधि, योजना, कार्यक्रम तथा उपलब्धिहरूको प्रभावकारी डिजिटल प्रचारप्रसार गरिनेछ । साथै गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालय तथा आवश्यक सार्वजनिक स्थलहरूमा सुरक्षा, निगरानी तथा सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता अभिवृद्धिका लागि CCTV प्रणालीको विस्तार, स्तरोन्नति, मर्मतसम्भार तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ।
१६८. गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका SuTRA, PAMS, LGPAS, योजना व्यवस्थापन प्रणाली, MIS लगायतका विद्युतीय प्रणालीहरूको प्रभावकारी सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा उपयोगलाई थप सुदृढ गरिनेछ ।
१६९. सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको अधिकतम उपयोगमार्फत गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई सरल, छिटो, पारदर्शी, जवाफदेही तथा नागरिकमैत्री बनाइनेछ ।
१७०. डिजिटल सुशासनको अवधारणालाई संस्थागत गर्दै गाउँपालिकाका प्रशासनिक, वित्तीय, योजना तथा सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित कार्यहरूलाई क्रमशः विद्युतीय प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।
१७१. गाउँपालिकाका महत्वपूर्ण कागजात, निर्णय, प्रतिवेदन, योजना तथा अभिलेखहरूको डिजिटल अभिलेखीकरण गरी सुरक्षित भण्डारण तथा व्यवस्थापनको व्यवस्था गरिनेछ ।
१७२. कार्यालयमा प्रयोग हुने सूचना प्रविधि उपकरण, नेटवर्क तथा इन्टरनेट सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा आवश्यकताअनुसार विस्तार गरिनेछ ।
१७३. कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाहरूको सूचना प्रविधि सम्बन्धी ज्ञान, सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिम, अभिमुखीकरण तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१७४. नागरिकका गुनासा, सुझाव तथा सेवा सम्बन्धी जानकारीलाई डिजिटल माध्यमबाट व्यवस्थापन गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
१७५. सूचना प्रविधिको नवप्रवर्तन, आधुनिकीकरण तथा प्रभावकारी प्रयोगमार्फत बन्दीपुर गाउँपालिकालाई क्रमशः स्मार्ट, डिजिटल तथा सुशासनयुक्त स्थानीय सरकारका रूपमा विकास गर्दै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ :

१७६. भू-क्षय र बाढी पहिरो नियन्त्रणका लागि बायो-ईन्जिनियरिङ्गमा ध्यान दिई सडक छेउछाउमा वृक्षरोपण कार्यका साथै खाली जग्गामा वृक्षरोपण गरी हराभरा बनाइनेछ ।
१७७. पर्यटकीय नगर बन्दीपुरलाई प्लाष्टिक रहित परिकल्पनालाई साकार तुल्याइनेछ ।
१७८. विपदको समयमा QRT समुह परिचालन गरि राहत, उद्धार तथा पुनस्थापना कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । आगलागी सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम र fire extinguisher व्यवसायिक क्षेत्रहरूमा अनिवार्य गरिनेछ ।
१७९. वन तथा वातावरण संरक्षणका योजनाहरू साथै वन डढेलो, चोरी, शिकारी, एवं वन फडानी सम्बन्धी टोल विकास संस्था, सामुदायिक वन, नागरिक समाज, निजी क्षेत्र र गैर सरकारी संघ संस्थाको सहभागितामा ६ वटै वडामा सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१८०. एक घर एक विरूवा अभियान सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१८१. हरियाली र रमणीय गाउँपालिका निर्माण गर्नका लागि वर्षाको समयमा सबै जसो मोटर मार्गको दायाँ बायाँ फूल फूलने गोल्ड मोहर जस्ता विरूवा लगाउने तथा संरक्षणका लागि छेकबार लगाई ढकमक्क बनाइनेछ ।
१८२. बाढी पहिरो जस्ता विपदलाई न्यूनिकरण गर्न चेतनामूलक कार्यक्रमका साथै बासँ, अमृसो जस्ता बोट विरूवा वृक्षरोपण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१८३. दमकलको मर्मत संभार गरी तयारी हालतमा राखिनेछ ।

४) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन सम्बन्धी नीति:

कार्यालय संचालन तथा सेवा प्रवाह तर्फ:

१८४. कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासको लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१८५. सबै क्षेत्रका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च बनाउँदै कामको मूल्याङ्कन गरी सम्मान गरिनेछ ।
१८६. भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ । भ्रष्टाचार पूर्णरूपमा समाप्त पारिनेछ ।
१८७. कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाह सम्बन्धमा हुने ढिलासुस्ती हटाई समयमै सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८८. वित्तिय जोखिम न्यूनिकरणका लागि वित्तिय अनुशासन कायम गरिनेछ ।
१८९. बेरूजू न्यूनिकरण गर्न बेरूजू अंकलाई २ प्रतिशतमा झार्न कार्यालयको अभिलेख र प्रतिवेदन प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ । बेरूजू फछ्यौटलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१९०. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ । आन्तरिक नियन्त्रणलाई सुदृढ बनाउन आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । आन्तरिक लेखापरीक्षकको क्षमता विकास गरिनेछ ।
१९१. आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रणालीलाई स्वतन्त्र, स्वायत्त, सबल, वस्तुनिष्ठ एवं सुदृढ बनाइनेछ ।
१९२. गाउँपालिकाको आन्तरिक र क्षमता अभिवृद्धिको लागि कर दायराको अध्ययन समयानुकूल बनाइनेछ ।

१९३. चालु खर्च कटौती गर्ने र पूँजीगत खर्च बढाउने दिशामा सम्पूर्ण संयन्त्रणको परिचालन गरि फजुल खर्च पूर्ण नियन्त्रण गरिनेछ ।
१९४. सेवा प्रवाह सम्बन्धी गुनासो, उजुरी सुन्ने र सुनाउने तथा त्यसको समयमानै समाधान गरी सेवा प्रवाहमा सेवाग्राहीको सन्तुष्टि अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
१९५. समयमानै घटना दर्ता गर्ने बानीको विकास गर्ने घटनादर्ता सप्ताह अभियान संचालन गरिनेछ । साथै एकिकृत घुम्टी शिविर संचालन गरिनेछ ।

राजश्व तर्फः

१९६. राजश्व संकलन कार्यलाई सुत्र राजश्व प्रणालीमा अनिवार्य आवद्ध गराई गाउँपालिकाको आन्तरिक आयलाई दिगो, भरपर्दो, प्रविधिमैत्री, पारदर्शी र उत्तरदायी बनाइनेछ। साथै सम्पूर्ण करदाताको अभिलेखलाई सुत्र प्रणालीमा आवद्ध गराईनेछ।
१९७. करदाता शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिई करदाता मैत्री राजश्व नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१९८. गाउँपालिका भित्र रहेका कर योग्य क्षेत्र र करको दायरामा नआएका संघ, संस्था, व्यापारीक क्षेत्रहरु एवम् सडक घुम्टि व्यापारीहरुलाई करको दायरामा ल्याई करको दायरा फराकिलो बनाइनेछ। साथै संस्था दर्ता नविकरण अभियान संचालन गरिनेछ ।
१९९. प्रत्येक वडाहरुमा कर अभियान सञ्चालन गरी करदातालाई सहज, सरल र छिटो सेवा प्रवाह गरी राजश्व संकलन कार्यलाई नियमितता दिईनेछ।
२००. स्वयं कर घोषणा प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरी करदाता शिक्षालाई प्रभावकारी बनाईनेछ र असल करदातालाई पुरस्कृत गरिनेछ र कल छलि गर्नेलाई कानुन बमोजिम कारबाही गरिनेछ ।
२०१. कर प्रक्रियालाई सरलीकृत गर्दै सुत्र राजश्व प्रणालीलाई प्रभावकारी र सुदृढीकरण बनाउन कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम सञ्चालन गरी सुदृढ राजश्व प्रशासनको सुनिश्चितता गरिनेछ।
२०२. राजश्व चुहावट नियन्त्रणका लागि नियमित बजार अनुगमन तथा निरीक्षण कार्य विभिन्न निकायहरुको समन्वयमा संचालन गरिनेछ।
२०३. स्थानीय स्रोत, साधन तथा सम्पत्तिको प्रभावकारी परिचालन गरी राजश्व संकलन वृद्धि गरिनेछ।
२०४. व्यवसाय दर्ता, नवीकरण तथा कर भुक्तानी प्रक्रियालाई सरल, पारदर्शी र सहज बनाइनेछ।
२०५. राजश्व प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन राजश्व सुधार कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गरिनेछ।

न्यायिक समिति तर्फः

२०६. प्रत्येक वडाबाट न्यायिक सेवामा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न न्यायिक समितिमा दर्ता भएका उजुरीहरुको समयमै सुनुवाइ तथा फछ्यौट गरि अभिलेखीकरण तथा व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढ गरिनेछ।
२०७. विवाद समाधानको पहिलो विकल्पको रूपमा मेलमिलापलाई प्रभावकारी बनाउन मेलमिलापकर्तालाई प्रोत्साहन/पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ।
२०८. सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रहरुको सुदृढीकरण गरि मेलमिलाप मार्फत समाधान भएका विवादहरुको अनुगमन गरिनेछ।

२०९. मेलमिलाप सम्बन्धी र स्थानीय कानून तथा न्यायिक प्रक्रियाबारे जानकारी गराउन कानुनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२१०. पीडितमैत्री सेवा प्रवाहलाई प्राथमिकता दिई महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी विवादहरूको संवेदनशील ढंगबाट व्यवस्थापन गर्ने र घरेलु हिंसा, लैङ्गिक विभेद तथा सामाजिक बहिष्करण विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२११. न्यायिक समिति पदाधिकारी, कर्मचारी तथा मेलमिलापकर्ताहरूका लागि तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरि न्यायिक निर्णय लेखन, अभिलेख व्यवस्थापन तथा कानुनी प्रक्रिया सम्बन्धी क्षमता विकास गरिनेछ।
२१२. न्यायिक समितिको संस्थागत सुदृढीकरणका लागि आवश्यक स्रोतसाधनको व्यवस्था गरिनेछ।
२१३. न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनलाई पारदर्शी, उत्तरदायी तथा नतिजामुखी बनाइनेछ।
२१४. उजुरी दर्ता, सुनुवाइ तथा निर्णयको नियमित अभिलेख राखि वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिनेछ।

५) विविध:-

२१५. भूमि प्रशासन कार्य(नापी र मालपोत कार्यालय) यस बन्दीपुर गाउँपालिकाबाट संचालन गरिनेछ ।
२१६. भूमिहिन, दलित, भूमिहिन सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरूको बसोबास र जिवन पद्धती व्यवस्थित गर्न संविधान र कानूनले प्रदान गरेको अधिकार प्राप्तीमा प्रथम चरणमा भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्वासीहरूको जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण कार्य प्राथमिकतामा राखी अघि बढाइनेछ ।
२१७. सार्वजनिक जग्गा संरक्षण गरी अतिक्रमणलाई पूर्ण नियन्त्रण गरिनेछ ।
२१८. जनताको गुनासो सुन्नु “हेलो अध्यक्ष कार्यक्रम”संचालन गरिनेछ ।
२१९. टुडिखेल लगायतका पार्कको विकास गरी यस्ता अन्य पार्कहरूको व्यवस्थापन संरक्षण र उपयोग गरी पालिकाको राजस्व बढोत्तरी गरिनेछ ।
२२०. पुष्प व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्दै प्रत्येक घरमा विशेष प्रजातिका फूल बगैचाको रूपमा विकास गर्ने नीतिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२२१. कला साहित्य खेलकुद लगायत बन्दीपुरको समृद्धिमा योगदान गर्ने नागरिकलाई अभिनन्दन तथा सम्मान कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२२. स्थानीय गुठीयार वा टोल विकास संस्था मार्फत सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अनुरूप सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, मर्मत सम्भार आदिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

अन्तत,

"पर्यटन, कृषि, शिक्षा र पूर्वाधार समृद्ध बन्दीपुर निर्माणको मूल आधार" भन्ने मुल नारा लाई स्थापित गर्न यो नीति तथा कार्यक्रमको महत्वपूर्ण योगदान रहने विश्वास लिएको छु । सबल र समृद्ध गाउँपालिका निर्माणमा साथ दिनुहुने सम्पूर्ण बन्दीपुर बासी, नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार, राजनीतिक दल, विकास साझेदार संस्था, निजी क्षेत्र, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, सञ्चार माध्यम, सुरक्षाकर्मी, नागरिक समाज, गैह्र सरकारी संघ संस्था वर्तमान र

निवर्तमान जनप्रतिनिधिहरु प्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा यहाँहरुको रचनात्मक तथा सक्रिय सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद !!

सुरेन्द्र बहादुर थापा
अध्यक्ष
२०८३ असार १०